

Perehdyttäjän tukimateriaali / Kesätyöntekijänä raksalla

Nuoriksi työntekijöiksi lasketaan alle 18-vuotiaat

Dia 1 Rakennusala

- Rakennustyöpaikoille tarvitaan osaavia ammattilaisia
- Kaikissa rakennuskohteissa tarvitaan rakentajia, työnjohtajia, projektinjohtajia, suunnittelijoita ja monia muita ammattilaisia
- Tässä yhteydessä on oivallinen hetki esitellä omaa rakennusyriytystä, työmaata ja toimintaa
- Kehota kuuliijoita esittämään kysymyksiä ja huomioitaan esityksen aikana!
- Lisätietoa rakennusosalasta: <https://rt.fi/tietoa-alasta/>

Dia 2 Turvallisuus ja terveys

- Vakava tapaturma voi johtaa suoraan eläköitymiseen, kuolemaan tai pakottaa vaihtamaan urasuunnitelmia ja opiskelupaikkaa
- Nuori elää hetkessä, ja siksi esimerkissä korostetaan tapaturmien välittömiä vaikutuksia hänen lähiajan suunnitelmiinsa
- Tapaturmat vaikuttavat aina terveyteen, ja siksi oma, läheisten ja työkavereiden terveys pitää olla prioriteetti nro 1
- Tässä yhteydessä voi käyttää lisänä omia tapahtumaesimerkkejä omasta tuttavapiiristä, työmailta jne.

Dia 3 Nuoren työntekijän opastus ja ohjaus on lakisääteistä

- Jokainen työntekijä on työmaalla opastettava työhön ja tehtäviin ja siihen sisältyy aina myös turvallisuus ja terveys
- Opastuksen laajuus vaihtelee osaamisen ja aikaisemman kokemuksen perusteella
- Opastajan on oltava jatkuvasti nuoren työntekijän tavoitettavissa
- Ei ole olemassa tyhmiä kysymyksiä!
- Esihenkilösi työmaalla vastaa siitä, että sinulle määrätyt työtehtävät voi tehdä turvallisesti ja terveellisesti. Sinulla on koska tahansa oikeus kysyä neuvoa myös esihenkilöltäsi
- Nuorena työntekijänä et esimerkiksi saa vaarantaa terveyttäsi nostamalla tai siirtämällä raskaita taakkoja käsin tai toimia vaarallisissa olosuhteissa tai käyttää vaarallisia työvälineitä
- Opastuksesi dokumentoidaan työmaalla
- Työsuojeluvaltuutettu on työntekijöiden edustaja työsuojeluasioissa

Dia 4 Erityisiä vaaroja rakennustyömailla

- Rakennustyömaalla työympäristössä tapahtuu jatkuvasti muutoksia. Hetki sitten turvallinen alue ei välttämättä ole enää turvallinen.
- Diassa esitetään vakavia seurauksia aiheuttavia töitä ja välineitä.
- Yleisimmät tapaturmat kohdistuvat käsiin (työkalujen käyttö), jalkoihin (kompastuminen) ja silmiin (työkalujen käyttö)
- Työmaalla on jatkuvasti tarkkailtava olosuhteita ja pysyttävä skarppina
- Nuori työntekijä ei saa ilman opastusta, lupaa ja valvontaa työskennellä vaarallisissa olosuhteissa, käyttää vaarallisia työvälineitä tai kemikaaleja
- Video kertoo suomeksi työturvallisuudesta rakennustyömaalla (pituus 59 s)
<https://youtu.be/3vkqyWd35-U>
- VNa 205/2009 rakennustyön turvallisuudesta listaa erityiset rakennustyön vaarat liitteessä 2 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090205>

Dia 5 Salakavaliala vaaroja rakennustyössä

- Melu on merkittävä ammattitautien aiheuttaja rakennustyössä
- Tosi monilla rakentamisen ammattilaisilla on heikentynyt kuulo, ja heillä esiintyy tinnitusta eli korvissa soi koko ajan
- Terveysten vaikuttavia tekijöitä esiintyy rakentamisessa monia muitakin. Ne vaikuttavat kaikki viiveellä heikentäen elämän laatua merkittävästi vanhempana, ja osa lyhentää elämää.
- Esim. betonipölyn haittavaikutukset tulevat tyypillisesti esiin vasta eläkkeellä keuhkosityöpänä. Tärinätauti etenee hitaasti, kunnes käsistä häviää voima.
- Nuorena hankitut, vielä huomaamattomat vauriot eivät siis palaudu ja niistä joutuu kärsimään vanhempana
- Henkilönsuojainten oikeaoppinen käyttö ja huolto on yksi tärkeä torjuntakeino
- Osasyynä mainittujen työperäisten sairauksien esiintymiseen on, ettei henkilönsuojaimia osata käyttää oikein
- Opettele myös heti käyttämään oikeita nostotekniikoita ja työasentoja työssä
- Käsiin kohdistuva tärinä, video englanniksi (3:54):
https://www.youtube.com/watch?v=f1e_XiD3W1s

Dia 6 Suomalaiset ovat metsäläisiä

- Moottorisaha luokitellaan lainsäädännössä nuorille työntekijöille vaaralliseksi työkaluksi
- Käyttö työpaikalla edellyttää, että nuori on täyttänyt 16 vuotta ja on opastettu, työtä valvotaan ja että työsuojeluviranomaisille (perusopetukseen osallistuvan nuoren osalta lisäksi huoltajalle) on tehty asiasta ilmoitus
- Työssä on lisäksi käytettävä moottorisahatyöhön tarkoitettuja erityissuojaimia, kuten viiltosuojahousuja ja -saappaita sekä visiiriä
- Jos olet vähänkin epävarma, osaatko käyttää työssä tarvittavaa laitetta, olethan ystävällinen ja kerrot asiasta!
 - Kertominen ei todellakaan ole häpeä, vaan osoitat olevasi fiksu!
- Vaarallisesta työstä pidättäytymisestä on viipymättä kerrottava esihenkilölle!

Dia 7 Mitä töitä nuori saa tehdä raksalla

- Rakennustyömaalle nuorelle sopivien kevyiden töiden esimerkkiluettelosta ei löydy montakaan soveltuvaa esimerkkiä, kuten dian esimerkkiluettelosta voi havaita
- Käytännössä tämä tarkoittaa, että useimmat rakennustyöt käsitellään nuorelle vaarallisina töinä, joista säädetään erikseen - asiaa käsitellään tässä esityksessä myöhemmin
- Kun nuorella työntekijällä teetetään työtä rakennustyömaalla, tulee tapauskohtaisesti arvioida, mitkä työt soveltuvat kyseiselle nuorelle
- Käytännössä nuorelle soveltuvan työn valinta perustuu työtehtävän riskinarviointiin, jossa on huomioitu nuoren työntekijän kykyjen, osaamisen ja kokemuksen asettamat rajoitukset
- Nuorelle soveltuvaa työtä arviotaessa on otettava huomioon työolosuhteet, työympäristö, työvälineet, työn vaatimukset, työn aiheuttama vastuu sekä ruumiillinen ja henkinen kuormittavuus
- Työn terveysvaaraa arvioidessaan työnantaja käyttää apunaan työterveyshuoltoa
- Lisää aiheesta: <https://www.tyosuojelu.fi/tyosuuhde/nuori-tyontekija/soveltuva-tyo>

Dia 8 Telot kaverisi. Kuinka voit elää tämän kanssa?

- Moraalinen vastuu turvallisuudesta ja terveydestä on jokaisella työntekijällä, myös nuorella
- Vaarallisia laitteita ja työvälineitä ovat käytännössä kaikki sellaiset koneet ja laitteet, joissa on liikkuvia, teräviä tai kuumia osia
- On huomioitava, että vaikka nuori on aikaisemmin käyttänyt tiettyä välinettä, voi työmaalla oleva laite olla erilainen ja siksi opastus on annettava. Opastuksella varmistetaan, että työmaan laite ja sen ominaisuudet ovat nuoren tiedossa. Kesätyöntekijät on opastettava kaikkiin työtehtäviin, työssä käytettäviin koneisiin ja laitteisiin, työn vaaroihin ja työssä tarvittaviin suojaimiin.
- Ilman valvontaa nuori ei silti saa käyttää vaarallista työvälinettä! Tämä tarkoittaa sitä, että nuori ei saa työskennellä vaarallisilla työvälineillä muuten kuin kokeneen työparin jatkuvassa valvonnassa.
- Työnantajan kohdalla edellinen tarkoittaa, että työtehtävän riskinarviointi on tehty, opastus annettu ja osaaminen varmistettu sekä työn valvonnasta on sovittu. Kaikki tämä on dokumentoitu.
- Lue tästä linkistä tarkemmin kalvon esimerkin tapauksesta: <https://ttlehti.fi/raivaussaha-osui-tyokaveriin-taustalla-perehdytyksen-valvonnan-puute/>

Dia 9 Nuorille vaarallisiksi luokiteltuja töitä

- Käytännössä vaarallisia töitä ovat sellaiset, joista voisi aiheutua nuorelle itselleen tai työn vaikutuspiirissä oleville vakava tapaturma tai terveyden menettäminen
- Työmaalla vaarallisia töitä ei saa tehdä, jos nuori ei ole siihen saanut erikseen lupaa, vaikka hän olisi aikaisemmin tehnyt vastaavaa työtä
- Kaikista tapaturmista ja läheltä piti -tilanteista on heti ilmoitettava esihenkilölle, ovatpa ne miten lieviä tahansa
- Vaarallisten töiden teettämisestä nuorella on tehtävä ilmoitus työsuojeluviranomaisille (perusopetukseen osallistuvan nuoren osalta lisäksi huoltajalle). Jos on kyse oppilaista harjoittelussa, niin ilmoituksen tekemisestä sovitaan oppilaitoksen kanssa: **Lomake**

työsuojeluhallinnon sivuilla: [Ilmoitus 16–17-vuotiaiden nuorten työntekijäin käyttämisestä vaaralliseen työhön](#); Ilmoitus tehdään työntekopaikan aluehallintoviraston työsuojelun vastualueelle: <https://tyosuojelu.fi/asiointi-ja-yhteystiedot/yhteystiedot>.

- Ennen kuin nuori saa tehdä vaarallista työtä on työ suunniteltava turvalliseksi suojelutekniikalla, opastuksesta on huolehdittava ja valvonta järjestettävä
- Vakaviksi työtapaturmiksi luetaan mm.
 - pitkien luiden murtumat tai murtumat, jotka voivat vaatia leikkaushoitoa, vaikeahko selkärangan murtuma, kasvoluiden murtumat, kylkiluiden monimurtumat ja veririnta, vaikeahko pääkallon avomurtuma, vaikea kaula-, rinta- tai lannerangan murtuma
 - vaikea sijoiltaanmeno, josta jää pysyvää haittaa
 - ruumiinjäsenen, esimerkiksi sormen tai sen osan menetys, raajan lyhentymä
 - leikkaushoitoa vaatinut vatsaontelon elinten vamma
 - aivovamma, josta on jäänyt lievääkin haittaa
 - puheen, näön tai kuulon kadottaminen tai pysyvä heikentyminen, silmän menetys
 - ihonsiirtoja vaativat palo- tms. ihovauriot, laaja palovamma tai paleltuma
 - pahasti rumentava epämuotoisuus, kuten korvalehtien menetys tai nenän tai sen osan menetys sekä muu vaikea ruumiinvirhe
 - pysyväinen vaikea terveydenhaitta tai hengenvaarallinen tauti tai vioittuma.
- Lue lisää nuorille vaarallisista töistä täältä: <https://www.tyosuojelu.fi/tyosuhde/nuori-tyontekija/vaarallinen-tyo>

Dia 10 Onko nuori kuolematon?

- Kuolemaan johtaneita nuorten työpaikkatapaturmia on onneksi sattunut vain vähän Suomessa 2000-luvulla (ainakin tässä diassa mainitut 2 kpl)
- Työssä kuolee Suomessa vuodessa noin 20 henkilöä, joista kesimäärin noin neljäsosa on rakennustyöntekijöitä
- Työmaalla on aina noudatettava varovaisuutta ja huolellisuutta
- Opastajasi, esihenkilösi ja muut kokeneet työkaverisi ovat tukenasi työmaalla
- Kysymällä opit ja alat pärjäämään työssäsi
- Lue lisää dian esimerkkitapauksista:
Kuvaesimerkki (2018): <https://tyopaikkakuolemat.fi/raportti/tyontekija-jai-siilon-alle>;
TET-harjoittelija (2012): <https://www.tyotapaturmatieto.fi/julkaisu/Totti/905>;
Kesätyöntekijä (2008): <https://www.tyotapaturmatieto.fi/julkaisu/Totti/775?c=26>

Dia 11 Nuorille erityisen haitallisia ja vaarallisia töitä

- Nuorille erityisen haitallisia ja vaarallisia töitä ei nuori saa tyypillisesti tehdä työpaikalla ollenkaan
- Rakennustyömailla tällaisia töitä ovat mm. syöpävaaraa aiheuttavat työt, joihin voidaan laskea työt, joissa haitallisesti altistutaan kivipölylle, lehtipuupölylle, ruostumattoman teräksen hitsausuuruille tai dieselmoottorien pakokaasuille. Tällaisia töitä voivat olla esim. rakennussiivoojan työt, betonin piikkaus-, leikkaus- ja hiontatyöt sekä lehtipuun sahaus- ja hiontatyöt, asbestityöt, ...

- Lisäksi rakennustyömaalla nuori ei saa työskennellä yksin. Hän ei saa käsitellä palo- ja räjähdysvaarallisia aineita olosuhteissa, joissa on syttymisen tai räjähdysvaara, esim. monttuun kertyvä aine syttyy
- Työnantajan tai työnantajan edustaja voi riskinarvioinnin perusteella määrittää minkä tahansa työn rakennustyömaalla nuorelle erityisen haitalliseksi ja vaaralliseksi, esimerkiksi työmaalla vallitsevien olosuhteiden perusteella
- Työsuojeluviranomaisen poikkeuslupa vaaditaan aina, jos nuorella ei ole soveltuvaa ammatillista perustutkintoa
- Poikkeuslupaa haetaan koko Suomen alueella Itä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueelta työnantajan toimesta
- Ehtoina on:
 - työ on välttämätöntä nuoren ammatillisen kehityksen kannalta ja
 - työ tehdään kokeneen ja ammattitaitoisen henkilön valvonnassa ja
 - työnantaja varmistaa nuoren turvallisen työskentelyn (työnantaja on arvioinut työn riskit ja toteuttanut toimenpiteet niiden hallitsemiseksi työn aikana)
- Lue lisää: <https://www.tyosuojelu.fi/tyosuhde/nuori-tyontekija/vaarallinen-tyo>

Valtioneuvoston asetuksessa nuorille työntekijöille erityisen haitallisista ja vaarallisista töistä (475/2006) 3 §:ssä nuorille työntekijöille erityisen haitallisiksi töiksi on luokiteltu

- työt, joissa esiintyy nuoren työntekijän ikään ja kokemukseen nähden liiallista rasitusta, huomattavaa vastuuta omasta tai toisten turvallisuudesta, huomattavaa taloudellista vastuuta tai erityisiä vaaroja, joita nuoret eivät kykene tunnistamaan tai välttämään
- yksintyöskentely silloin, kun siihen liittyy ilmeinen tapaturman tai väkivallan vaara
- psykiatristen potilaiden ja psyykkisesti tai sosiaalisesti häiriintyneiden hoito ja huolto
- kuolleiden käsittely ja kuljetus
- teurastus
- sukellus
- työ, jossa altistutaan haitallisesti myrkyllisille aineille tai syöpää, perinnöllisiä perimävaurioita taikka sikiövaurioita aiheuttaville aineille tai aineille, jotka jollakin muulla tavalla voivat vaikuttaa pysyvästi ihmisen terveyteen
- palo- ja räjähdysvaarallisten aineiden ja erittäin helposti syttyvien nesteiden käsittely ilmeisen vaarallisissa olosuhteissa
- työ, jossa altistutaan haitalliselle säteilylle.

Dia 12 Työaika

- Huomaavaisuutta on, että työpaikalle ja tapaamisiin saavutaan sovittuna kellonaikana ja poikkeamia ei hyväksytä
- Kahvi- ja lounastauot pidetään sovittuina aikoina ja sovittun ajan puitteissa
- Tässä yhteydessä kerrotaan työmaakäytännöt työaikojen ja taukojen suhteen
- Nuoria työntekijöitä koskevat työaika- ja tauko-ohjeet löytyvät tästä linkistä: <https://www.tyosuojelu.fi/tyosuhde/nuori-tyontekija/tyoaja>

Dia 13 Puhelin ja muut henkilökohtaiset välineet

- Rakennustyöpaikalla on jatkuvasti keskityttävä työhön ja tarkkailtava ympäristöä, siksi puhelinta tai muita välineitä, kuten musiikkilaitteita, ei saa käyttää työaikana muuhun kuin työhön
- Meidän rakennustyömaallamme saat (valitse listasta hyväksytyt tai lisää omat käytännöt ja toimintaohjeet):
 - Vastata puheluihin, jotka liittyvät työhön (turvallisessa paikassa)
 - Tehdä turvallisuushavaintoja järjestelmäämme
 - Ottaa havaintoja varten valokuvia ilmoituksen tueksi
 - Valokuvia ei saa levittää työmaan ulkopuolisille henkilöille tai julkaista missään

Dia 14 Toimi itse esimerkkinä muille

- Nuoren työntekijän velvollisuuksiin työmaalla kuuluu huolehtia omasta sekä myös muiden turvallisuudesta ja terveydestä parhaan kykynsä mukaan
- Nuoren tulee välittää toisista työntekijöistä ja toimia esimerkillisesti työpaikalla sekä mahdollisuuksien mukaan kiinnittää muiden huomiota turvallisuuteen ja terveyteen
- Nuorella ei ole oikeutta antaa lupaa toiselle henkilölle tehdä jotakin työtä rakennustyömaalla, vaikka hän osaisikin neuvoa työn tekemisen
- Luvan työn tekemiseen antaa esihenkilö sen jälkeen, kun opastaja ja työntekijä yhdessä ovat todenneet, että työ voidaan tehdä turvallisesti ja terveellisesti
- Pyytäkää itse apua tarvittaessa muilta, ja kysykää aina, kun olette epävarmoja
- Kysymys osallistujille: mitä suojaimia on aina ja jatkuvasti käytettävä rakennustyömaalla?
- Vastaus: Kypärä, turvakengät, suojalasit ja näkyvä heijastava vaatetus yläosassa (täydennä työmaan muilla vaatimuksilla)

Dia 15 Selvitä ainakin seuraavat asiat työmaaperehdytyksen yhteydessä

- Jokainen työmaa on erilainen
- Jokainen työntekijä, joka työskentelee rakennustyömaalla, on perehdytettävä rakennustyömaan erityispiirteisiin, sääntöihin ja ohjeisiin
- Perehdytyksen aikana osoitat olevasi ammattilainen esittämällä kysymyksiä!

Dia 16 Älä hosu työmaalla - pysähdy ja mieti, ennen kuin teet!

- Ennen työhön ryhtymistä, vaikka työ olisi kuinka rutiinia omasta mielestä, on syytä pysähtyä hetkeksi ja suunnitella tekeminen
- Näin vältetään turhilta keskeytyksiltä. Esim. kun työvälineitä puuttuu, pitää lähteä niitä hakemaan. Tulee kiire ja tapahtuu tapaturma, kun ruvetaan hosumaan.
- Kiire on vain kolme kertaa päivässä: kahville, lounaalle ja kotiin
- Muista olla hosumatta myös em. työpäivän hetkinä
- Turvallista työpäivää!